

SZ6010
Základy
pedagogicko-psychologické
diagnostiky
JS 2022

Kateřina Vlčková

Katedra pedagogiky PdF MU

Pedagogicko-psychologická diagnostika

Co si představíte pod tímto pojmem?

Co už z diagnostiky znáte?

5 skupin po 4

každá pak prezentuje své výsledky

Pedagogicko-psychologická diagnostika

Jaké máte zkušenosti?

V které roli? (žák, učitel, rodič,...)

Pedagogicko-psychologická diagnostika

Co byste se chtěli dozvědět?

Jaké máte očekávání od tohoto předmětu?

Cíl předmětu

Seznámíte se jako učitelé s existencí a obsahem pedagogicko-psychologické diagnostiky

Zjistíte, kde se dá později v praxi k tomu tématu více studovat

Získáte základní znalosti, zkušenosti a dovednosti v diagnostice žáka

Podpoříte svou **diagnostickou kompetenci** v roli **učitele**

Získáte inspiraci k Vaší reflektivní učitelské praxi a zkvalitňování svého pedagogického působení

Podpoříte jednoho žáka, se kterým pracujete, v jeho rozvoji, vypracujete pro něho individuální vzdělávací plán

Plán předmětu

- mail

Program

- 1 hodina – požadavky, ukázky úkolu, pojmy, využití, diagnostický postup
- 2 hodina – poradenský systém, legislativa, PLPP, IVP, podpůrná opatření
- 3 hodina – pozorování, rozhovor
- 4 hodina – portfolio, produkty, projektivní techniky
- 5 hodina – dynamická diagnostika, Feuersteinovo instrumentální obohacování
- 6 hodina – prezentace portfoliového úkolu, cvičný test

Odevzdání portfoliového úkolu se zpracovanou zpětnou vazbou do isu do 22.4. (skupiny z lichého týdne), do 29.4. (skupiny ze sudého týdne) 2022 včetně.

Výuka JS 2022

Lichý týden

- 1) 16. 2.
- 2) 2.3.
- 3) 15.3.
- 4) 29.3.
- 5) 12.4.
- 6) 26.4.
- 7) 10.4. nekoná se

Sudý týden

- 1) 22/23. 2.
- 2) 8/9.3.
- 3)

Podmínky zápočtu

- Portfoliový úkol v termínu a jeho prezentace
- Zpětná vazba k portfoliovému úkolu spolužáka z ročníku
- Zapracování zpětné vazby od spolužáka, reflexe vlastní práce

- Aktivní účast na výuce, příprava na výuku

- Doporučené: zkušební test (sami, cca. v době 5. semináře - poslední hodinu)

Sylabus, zadání úkolu

<https://is.muni.cz/auth/el/ped/jaro2022/SZ6010/index.qwarp?prejit=8565569;mode=edit>

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://is.muni.cz/auth/el/ped/jaro2021/SZ6010/index.qwarp>. The page content is as follows:

- Domů** (Home)
- MOJE APLIKACE** (My Applications)
 - Lidé (People)
 - Personální údaje (Personal Data)
 - Rozvrh (Timetable)
 - Termíny státní závěrečné zkoušky (State Exam Dates)
 - Životopis (CV)
 - Učitel (Teacher)
 - Školitel (Supervisor)
 - Publikace (Publications)
- Ukončení předmětu a metody hodnocení** (Course Completion and Assessment Methods) [Přejít](#)
 - Portfoliový úkol (Portfolio Assignment)
 - Peer-assessment portfoliového úkolu (Peer-assessment of Portfolio Assignment)
 - Dvojice pro vzájemné hodnocení (Pairs for Mutual Assessment)
 - Znalostní test (Knowledge Test)
 - Pro vyučující (For Teachers)
- KAPITOLA OBSAHUJE:** (CHAPTER INCLUDES)
 - Studijní materiály (Study Materials) (4)
 - Studijní text (Study Text) (5)
- Seminář č. 1** (Seminar No. 1) [Přejít](#)
 - Pro studenty (For Students)
 - Domácí úkol (Homework)
 - Pro vyučující (For Teachers)

Odevzdávárna v isu

is.muni.cz/auth/ucitel/odevzd_zjednodusena?fakulta=1441;obdobi=7543;zuv=596455

MUNI

doc. Mgr. et Mgr. Kateřina Víčková, Ph.D., učo 23594

Pedagogická fakulta

jaro 2020

Domů

MOJE APLIKACE

- Lidé
- Personální údaje
- Rozvrh
- Životopis
- Učitel
- Školitel
- Publikace

Záznamník učitele > Odevzdávárny

Odevzdávárny

PdF: SZ6010 Základy pedagogické diagnostiky (jaro 2020) jiné předměty

Výběr: (všichni aktivní studenti) [SZ6010/18] změna omezení

SZ6010: 25 osob / 25 studií Stav k 18. 2. 2020 11:46 – aktualizovat Aplikace

SZ6010 Základy pedagogické diagnostiky přejít do Správce

Vzájemné hodnocení

- Portfoliový úkol Erasmus
- Portfoliový úkol skupina 01
- Portfoliový úkol skupina 02
- Portfoliový úkol skupina 03
- Portfoliový úkol skupina 04
- Portfoliový úkol skupina 05
- Portfoliový úkol skupina 06
- Portfoliový úkol skupina 07
- Portfoliový úkol skupina 08
- Portfoliový úkol skupina 09
- Portfoliový úkol skupina 10
- Portfoliový úkol skupina 11
- Portfoliový úkol skupina 12
- Portfoliový úkol skupina 13
- Portfoliový úkol skupina 14
- Portfoliový úkol skupina 15
- Portfoliový úkol skupina 16
- Portfoliový úkol skupina 17
- Portfoliový úkol skupina 18
- Portfoliový úkol skupina 19
- Portfoliový úkol skupina 20

Založit novou odevzdávárnu

Založit více nových najednou

Některá speciální nastavení Odevzdávárny tato aplikace nepodporuje, použijte 'Přejít do Správce'

Práce ostatních bude možné vidět po termínu odevzdání

Učební materiály

https://is.muni.cz/auth/el/ped/jaro2022/SZ6010/um/seminarni_skupiny_vlckova_materialy_k_vyuce/

The screenshot displays a web application interface for 'Učební materiály' (Study Materials) in a university system. The interface is in Czech and shows a list of materials under the heading 'Učební materiály um /7'. The table lists materials with columns for 'NÁZEV', 'VLOŽIL', 'VLOŽENO', and 'PRÁVA'. The materials listed are folders for 'Kompletní učební text' and six 'Seminář' (Seminar) folders, all uploaded by 'Kratochvílová, J.' on various dates in 2018. The interface also includes a sidebar with navigation options like 'Domů', 'MOJE APLIKACE', and 'Lidé', and a right-hand panel with news items like 'Průvodce změnami v Souborech' and 'Předchozí verze aplikace Soubory'. The browser address bar shows the URL: <https://is.muni.cz/auth/el/1441/jaro2019/SZ6010/um/>.

✓ NÁZEV	VLOŽIL	VLOŽENO	PRÁVA
Učební materiály um /7		29. 4. 2017	
Kompletní učební text kompletni_ucebni_text /1	Kratochvílová, J.	18. 12. 2018	
Seminář 1 seminar_1 /1	Kratochvílová, J.	19. 2. 2018	
Seminář 2 seminar_2 /2	Kratochvílová, J.	19. 2. 2018	
Seminář 3 seminar_3 /0	Kratochvílová, J.	19. 2. 2018	
Seminář 4 seminar_4 /1	Kratochvílová, J.	19. 2. 2018	
Seminář 5 seminar_5 /1	Kratochvílová, J.	19. 2. 2018	
Seminář 6 seminar_6 /0	Kratochvílová, J.	19. 2. 2018	

Méně možností

- do Záznamníku učitele
- na předmět SZ6010 Základy pedagogicko-psychologické diagnostiky

Seminář 1

Interaktivní osnova

<https://is.muni.cz/auth/el/ped/jaro2022/SZ6010/index.qwarp?prejit=8565599;mode=edit>

Východisko: současné pojetí výchovy a vzdělávání

osobnostně **rozvojové** pojetí
výchovy a vzdělávání
(rozvoj osobnosti)

zaměření na žáka
(learner-centered approach)

RVP ZV – **společné
vzdělávání**
Individualizace,
diferenciace

chceme-li žáka adekvátně rozvíjet, musíme ho nejprve dobře poznat

- individuálně, v kontextu jeho vývoje, ale i v širším sociálním kontextu jeho existenčních podmínek

k tomu pomáhá pedagogicko-psychologická **diagnostika**

Pedagogická diagnostika: definice (část 1)

- jedna ze speciálních pedagogických disciplín
- zabývá objektivním **zjišťováním**, **analýzou** a **hodnocením vnitřních a vnějších podmínek** i **průběhu** a **výsledků výchovně-vzdělávacího procesu**
- zaměřuje se na aktuální výkon **jedince** v edukační situaci
 - zaměřuje se obvykle na jedince/žáka
- analyzuje žáka **v souvislosti s osobnostním vývojem** a vnějšími vlivy působícími na jeho vývoj
 - zaměřuje se na žáka v kontextu (např. skupiny)

Pedagogická diagnostika: definice (část 2)

- V průběhu diagnostiky se využívají zejména klinické diagnostické metody a diagnostické testy.
- Finálním produktem diagnostiky je **diagnóza**

Pedagogická diagnostika: definice (část 3)

- Na základě diagnózy jsou navržena **podpůrná opatření ve vzdělávání**
 - Neboli pedagogická opatření, intervence
- navrhuje se použití dalších metod a postupů
- vypracovává se **individuální vzdělávací plán (IVP)**
- na základě IVP se zahajuje bezprostřední **intervence**
- směřujeme k **maximálnímu uspokojování vzdělávacích potřeb žáka**
 - osobnostně rozvojové pojetí výchovy
 - přístup zaměřený na žáka

Druhy diagnostiky

- Pedagogická
 - Shromažďování informací o znalostech, dovednostech,...
- Psychologická
 - Informace o postojích, hodnotách, vztazích k učitelům a spolužákům
 - Osobnostních charakteristikách, dispozicích
- Speciálně-pedagogická (viz dále)
 - Zdravotně postižení, zdravotně znevýhodnění
- **Pedagogicko-psychologická**
 - Průnik pedagogické a psychologické

Spec-ped diagnostika

Speciální pedagogové a psychologové se při vyšetření zaměřují především na diagnostiku následujících oblastí:

- motorika (hrubá, jemná, oční pohyby, motorika artikulačních orgánů, grafomotorika, senzomotorika, pohybová koordinace);
- percepce (vestibulární, taktilní, kinestetická, zraková, sluchová, rytmická);
- verbální a neverbální komunikace;
- rozumové schopnosti;
- lateralita;
- prostorová a časová orientace;
- sociální faktory (rodinné zázemí, školní prostředí apod.);
- tělesné a psychické charakteristiky;
- chování;
- úroveň schopností a dovedností (zejm. školních dovedností).

Slowík, J. (2007).
Speciální pedagogika.
Grada.

Přinosilová, D. (2007).
Diagnostika ve speciální pedagogice. Paido.

Rozdíly mezi disciplínami

Výzkum, metodologie pedagogického výzkumu

Evaluace

Diagnostika

Rozdíly mezi disciplínami

Výzkum

- objevení obecných zákonitostí
- ověření nebo tvorba teorie

Evaluace

- hodnocení kvality učebnic, učebních programů, vzdělávacích výsledků, školy, systému vzdělávání,...

Diagnostika

- jde o zjištění vlastností, znalostí, dovedností, postojů, rysů, podmínek, skutečností
- jde o kategorizování a zařazení jednotlivých případů
- diagnostikování, diagnóza, pak návrh opatření a realizace opatření

Druhy pedagogického diagnostikování

- Formální X neformální (mikro-diagnostikování)
- Formativní X sumativní
- Normativní x kriteriální X individualizované
- Diferenciální

Aktivita ve skupinách s
lístečky - přiřazování

Druhy pedagogického diagnostikování

d) Sumativní diagnostikování

jehož cílem je zjistit dosaženou úroveň žáka za určité období (zpravidla na konci určité etapy vyučování). Sumarizuje informace o žákovi. Formálně se zpravidla vyjadřuje známkou, body...

e) Normativní diagnostikování

kdy výsledek jedince je srovnáván s výsledky reprezentativního vzorku populace ve stejné zkoušce. Srovnání mezi vrstevníky.

f) Kriteriaální diagnostikování

jde o srovnání s vnějšími měřítky, s objektivně vymezenými úkoly (zvládá psaní i,y...).

g) Individualizované diagnostikování

je srovnávání dítěte pouze ve vztahu k sobě samému, bez porovnávání s vrstevníky.

h) Diferenciální diagnostikování

slouží k rozlišení obtíží, které mohou mít stejné projevy, ale různé příčiny.

Co jste se naučili v předmětu Výzkum,
co by se mohlo hodit
pro Vaši diagnostiku v roli učitele?

-
-

Co Vám může být užitečné
z jiných předmětů,
co jste již měli?

Diagnostický proces

1) Diagnostická hypotéza

- Předpoklad

2) Plánování a organizování

- koho, kdy, jak, jak často, v jakém intervalu, zázemí, technické vybavení

3) Sběr dat pomocí diagnostických metod a zpracování diagnostických dat (údajů)

4) Vyhodnocení a interpretace diagnostických údajů

5) Stanovení diagnózy

- nález, porovnání aktuálního stavu žáka s požadovaným – kritériem, normou, cílem učitele

6) Plán pedagogického opatření, intervence

7) Prognóza

- Odhalit možnosti žáka, způsoby jeho zdokonalování, vyslovit předpoklady o jeho dalším vývoji

8) Komunikace diagnózy

- Žákovi, rodičům, učitelům, psychologovi, výchovnému poradci

Co učitel diagnostikuje?

- ...
- ...
- ...

Co učitel diagnostikuje?

1) Psychosomatické charakteristiky žáka

- Pohybový vývoj, motorika
- Laterality (např. dominantní ruka)
- Vývoj percepce (zrak, sluch, kinestetické vnímání)
- Komunikace (vnímání řeči, mluva)
- Orientace v časoprostoru (obtíže v matematice, zeměpise, narušuje plnění úkolů)
- Školní zralost (zrání) a školní připravenost (sociální stránka)
- Rozumové schopnosti
- Další: emoční vývoj, sociální kontakty, způsoby sebehodnocení,...

Co učitel diagnostikuje?

2) Úroveň zvládnání školních dovedností

- Čtení
- Psaní
- Matematické dovednosti
- Naukové předměty
- chování

Co učitel diagnostikuje?

3) Vnější vlivy

- Rodina (styl výchovy, vztahy)
- Vnější prostředí
 - společnost (vzdělávací politika, hodnoty, klima),
 - vzdělávací instituce (škola, vztahy mezi učiteli, vztahy mezi učiteli a žáky, kvalita školských dokumentů, učebnice, pomůcky)

Kterými metodami učitel diagnostikuje?

-

Kterými metodami učitel diagnostikuje?

- Pozorování
- Rozhovor
- Anamnéza – údaje o vývoji jedince nutné k pochopení současného stavu a směřování do budoucnosti
- Dotazník
- Testy
- Sociogram
- Analýza práce žáka
- Pedagogická dokumentace
- Učebnice a učební pomůcky
- Hra

Chyby v diagnostikování

-
- Simpsonovi
- <https://is.muni.cz/auth/el/ped/jaro2021/SZ6010/index.qwarp?prejit=6453013>

Chyby v diagnostikování

- neúplnost informací
- obecnost závěrů a opatření, nejsme konkrétní
- pouhý výčet symptomů, opomíjíme příčiny a opatření
- záměna projevů a příčin
- urychlené závěry a předsudky
- nemáme stanovená kritéria hodnocení
- percepční stereotypy (chyby v posuzování)

Které percepční stereotypy/chyby známe?

-

Které percepční stereotypy/chyby známe?

- Haló efekt - vliv prvního dojmu, přecenění nějaké vlastnosti, nápadnost projevů, setrvačnost pověsti
- Pygmalion efekt – sebesplňující se předpověď
 - Golem efekt - negativní očekávání učitele, negativní sebesplňující předpověď
 - Galatea efekt – pozitivní sebesplňující se očekávání
- Efekt pořadí - působení předcházejícího hodnocení na následující

Chyby při diagnostikování

- Centrální tendence – tendence k průměru (nejistota, nízká erudice, nedostatečná zralost osobnosti)
- Logická chyba – vyjadřuje, že některé charakteristiky se objevují společně (kdo lže ten krade)
- Posuzovací tendence – mírnost, vlastní zkušenosti...
- Projekční chyby – projekce vlastních problémů, chyb do posuzovaného
- Předsudky

Prevence chyb?

-

Zásady pedagogického diagnostikování

- Přístupovat komplexně
- Dlouhodobost procesu poznávání žáka
- Dodržovat individuální přístup
- Hledat příčiny sledovaného jevu
- Vývojové hledisko
- Validita a reliabilita metod, znát možné chyby, používat více metod
- Objektivita, porovnávat své závěry s dalšími osobami
- Etika
- Přístupovat k diagnostice jako k nezbytnému předpokladu vzdělávání, vytvořit si „systém“ diagnostikování

Ukázky portfoliového úkolu

- 1) **Kdo** byl diagnostikován?
- 2) Jak zněla **diagnostická otázka**?
- 3) Kterými **metodami** byla sesbírána data?
- 4) Co se zjistilo? Jaká byla **diagnóza**?
- 5) Jaká byla navržená **opatření**?
- 6) Jaká byla **prognóza**?
- 7) Zjišťovala se funkčnost navržených opatření? Jak, kdy, kdo?
- 8) Byly navrženy změny v podpůrných opatřeních?

Skupinová práce:
5 skupin po 4

Každá skupina jeden
případ ve dvou kopiích

Odpovědět na otázky,
všichni členové skupiny
se vystřídají

Váš portfoliový úkol

- 1) Vyberte žáka, kterého budete diagnostikovat.
- 2) Jaký problém byste chtěli řešit? Co bude cílem?
- 3) Které 3 metody sběru dat byste mohli použít?

Co bylo cílem dnešního semináře?

- Dozvědět se, že existuje disciplína, v níž můžeme jako učitelé najít informace, jak kvalitně zjišťovat potřebné informace o žákovi, aby mu mohl pomáhat v učení a rozvoji
- Čím se diagnostika liší od výzkumu, evaluace
- S kterými základními pojmy diagnostika pracuje
- Druhy diagnostiky
- Co vše může učitel diagnostikovat a pomocí kterých metod
- Jak probíhá diagnostický proces
- Na které chyby při diagnostikování je třeba dávat pozor

K čemu je pedagogická diagnostika pro

1) učitele?

2) dítě?

3) rodiče?

4) další aktéry??

Ve skupinách promyslet,
sepsat

pak nám odprezentovat